

ULUSAL YETERLİLİK
11UY0026-3
DOZER OPERATÖRÜ
SEVİYE 3

YAYIN TARİHİ:02.11.2011

REVİZYON NO: 00

ÖNSÖZ

Dozer Operatörü (Seviye 3) Ulusal Yeterliliği 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) Kanunu ile anılan Kanun uyarınca çıkartılan “Mesleki Yeterlilik, Sınav ve Belgelendirme Yönetmeliği” hükümlerine göre hazırlanmıştır.

Yeterlilik taslağı, 08.12.2009 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü ile görevlendirilen Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası (İNTES) tarafından hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak hakkında sektördeki ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınmış ve görüşler değerlendirilerek taslak üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Nihai taslak MYK İnşaat Sektör Komitesi tarafından incelenip değerlendirildikten ve Komitenin uygun görüşü alındıktan sonra, MYK Yönetim Kurulunun 02/11/2011 tarih ve 2011/73 sayılı kararı ile onaylanarak Ulusal Yeterlilik Çerçevesine (UYÇ) yerleştirilmesine karar verilmiştir. Yeterliliğin hazırlanması, görüş bildirilmesi, incelenmesi ve doğrulanmasında katkı sağlayan kişi, kurum ve kuruluşlara görüş ve katkıları için teşekkür eder, yararlanabilecek tüm tarafların bilgisine sunarız.

Mesleki Yeterlilik Kurumu

GİRİŞ

Ulusal yeterliliğin hazırlanmasında, sektör komitelerinde incelenmesinde ve MYK Yönetim Kurulu tarafından onaylanarak yürürlüğe konulmasında temel ölçütler Mesleki Yeterlilik, Sınav ve Belgelendirme Yönetmeliğinde belirlenmiştir.

Ulusal yeterlilik aşağıdaki hususlarla tanımlanır;

- a)Yeterliliğin adı ve seviyesi,
- b)Yeterliliğin amacı ve gerekçesi,
- c)Yeterliliğin ilgili olduğu sektör,
- ç)Yeterlilik için gerekli olan; şekli, içeriği, süresi gibi özellikleri belirtilen eğitim ve deneyim şartları,
- d)Yeterliliğe kaynak teşkil eden meslek standardı, meslek standardı birimleri/görevleri veya yeterlilik birimleri,
- e)Yeterliliğin kazanılması için sahip olunması gereken öğrenme çıktıları,
- f)Yeterliliğin kazanılmasında uygulanacak değerlendirme usul ve esasları, değerlendirmede ihtiyaç duyulan asgari sınav materyali ile değerlendirici ölçütleri,
- g)Yeterlilik belgesinin geçerlilik süresi, yenilenme şartları, gerekli görülmesi halinde belge sahibinin gözetimine ilişkin şartlar.

Ulusal yeterlilikler ulusal meslek standardının bulunduğu alanlarda söz konusu ulusal meslek standardı esas alınarak, bulunmadığı alanlarda ise uluslararası meslek standardı esas alınarak oluşturulur.

Ulusal yeterlilikler;

- Örgün ve yaygın eğitim ve öğretim kurumları,
- Yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşları,
- Kuruma yetkilendirme ön başvurusunda bulunmuş kuruluşlar,
- Ulusal meslek standardı hazırlamış kuruluşlar,
- Meslek kuruluşları ile bunların müşterek çalışmasıyla oluşturulur.

ULUSAL YETERLİLİK

1)	YETERLİLİĞİN ADI:	Dozer Operatörü
2)	REFERANS KODU:	11UY0026-3
3)	SEVİYESİ:	3
4)	TÜRÜ:	-
5)	KREDİ DEĞERİ:	-
6)	A) YAYIN TARİHİ:	02/11/2011
	B) REVİZYON NO:	00
	C) REVİZYON TARİHİ:	-
7)	ULUSLARARASI SINIFLAMADAKİ YERİ	ISCO 08: 7114
8)	AMACI ve GEREKÇESİ	Bu yeterlilik dozer operatörünün niteliklerinin belirlenmesi ve belgelendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. İnşaat sektörü içerisinde iş ve inşaat makinalarının çeşitli özelliklerine, çalışma şekillerine dayanarak bu meslek özellikle paletli ve lastik tekerlekli dozerleri ve ataşmanları kullanarak, çeşitli zeminleri ve malzemeleri verilen projeye uygun olarak tesviye eden, çekme, kazma, itme, ripperleme vb. konularında önem arz etmektedir. Bu bakımdan dozer operatörünün bilgi, beceri ve davranışlarının tanımlanması amaçlanmıştır.
9)	İLGİLİ OLDUĞU SEKTÖR	İNŞAAT
10)	YETERLİLİĞE KAYNAK TEŞKİL EDEN MESLEK STANDART(LAR)I	DOZER OPERATÖRÜ ULUSAL MESLEK STANDARDI SEVİYE 3 – 10UMS0077-3
11)	YETERLİLİĞE KAYNAK TEŞKİL EDEN YETERLİLİK BİRİM(LER)İ	-
12)	YETERLİLİĞİ OLUŞTURAN YETERLİLİK BİRİMLERİ	GRUP A: Zorunlu Yeterlilik Birimleri 11UY0026-3/A1 Dozer Operatörlüğünde İş Sağlığı ve Güvenliği 11UY0026-3/A2 Dozer Operatörlüğünde Genel Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerisi
13)	BİRİMLERİN GRUPLANDIRMA ALTERNATİFLERİ	Yeterlilik belgesi alınabilmesi için öngörülen yeterlilik birimlerinin tamamında başarılı olunması gerekir.
14)	YETERLİLİK İÇİN GEREKLİ EĞİTİM ŞARTININ	A) ŞEKLİ i. En az ilkokul/ilköğretim ¹ düzeyinde eğitim almış olmak ii. Dozer Operatörü (Seviye 3) ile ilgili teorik ve uygulamalı eğitimini tamamlamış olmak. (15. maddede belirtilen deneyim şartını sağlamayanlar için aranır.)

¹ 16/08/1997 tarihli ve 4306 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mezun olanlar için en az ilkokul mezunu olmak şartı aranır.

B) İÇERİĞİ	<p>Dozer Operatörü (Seviye 3) teorik ve uygulamalı eğitiminin içeriği²:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İş sağlığı ve güvenliği bilgisi, • İlk yardım bilgisi, • Genel Kalite bilgisi, • Çevre kuralları bilgisi, • Trafik işaret ve işaretçiyi anlama bilgisi, • Makinalı çalışmada emniyet kuralları bilgisi, • Dozerdeki motorun; hava, yakıt, yağ ve soğutma sistemi bilgisi, • Makine yatakları ve yağlayanlar bilgisi, • Motoru çalıştırma ve stop etme bilgisi, • Dozerin güç aktarma organları bilgisi, • Temel hidrolik ve pnömatik bilgisi, • Temel elektrik-elektronik bilgisi, • Operatör kullanma ve bakım el kitabı tanıma bilgisi, • Dozer çeşitlerini ve teknik özelliklerini tanıma bilgisi, • Dozer ekipmanları ve ataşmanları tanıma bilgisi, • Kumanda kolları, levyeleri, pedalları ve butonları tanıma bilgisi, • Gösterge, ikaz lambalarını ve monitörü tanıma bilgisi, • Periyodik bakım bilgisi, • Ölçme, takım ve avadanlıkları kullanma bilgisi, • İş akışı bilgisi, • Dozerin çalışmaya hazır hale getirilmesi bilgisi, • Dozerde küçük onarım, parça değiştirme ve ayar bilgisi, • Dozerin ekonomik ve verimli kullanılması bilgisi, • Zemin tanıma bilgisi, • Dozerle yapılan işleri ve yöntemlerini tanıma bilgisi, • Olağan üstü (aşırı sıcak, aşırı soğuk, doğal afet vb.) durumlarda çalışma bilgisi, • Dozerin nakli için treylere bindirme ve indirme bilgisi, • Özel yük taşıma izin belgesini tanıma bilgisi, • Topografya işaretleri tanıma bilgisi, • Diğer iş makinesi operatörleri ile koordineli çalışma bilgisi, • Park etme prosedürü bilgisi, • Uzun süreli depolama prosedürleri bilgisi.
C) SÜRESİ	Dozer Operatörü (Seviye 3) teorik ve uygulamalı eğitimi 40 saat teorik, 110 saat pratik olmak üzere toplam 150 saattir.
15)	YETERLİLİK İÇİN GEREKLİ OLAN DENEYİM ŞARTININ
A) NİTELİĞİ	Dozer Operatörü (Seviye 3) teorik ve uygulamalı eğitim şartını sağlayamayan kişilerde Dozer Operatörü olarak çalışmış olmak şartı aranır.
B) SÜRESİ	En az 1 yıl Dozer Operatörü olarak çalıştığını ilgili kurum/kuruluşlardan belgelemek.

² Uygulama eğitimi işbaşı eğitim şeklinde yapılabilmektedir.

16)	SAHİP OLUNMASI GEREKEN ÖĞRENME ÇIKTILARI
BİLGİLER	<ul style="list-style-type: none"> • İş sağlığı ve güvenliği konusundaki yasal gereklilikler bilgisine sahip olmak, • İş sağlığı ve güvenliği koruma ve müdahale araçları hakkında bilgi sahibi olmak, • Kişisel koruyucu donanımlar (emniyet kemeri, vs) hakkında bilgi sahibi olmak, • Temel ilk yardım bilgisine sahip olmak, • Hasta, yorgun ve alkollü iken dozer kullanılmayacağı hakkında bilgi sahibi olmak, • Acil durumlarda izlenecek adımlar konusunda bilgi sahibi olmak, • Yangına müdahale teknikleri ve yangın söndürücüleri kullanma bilgisine sahip olmak • Trafik işaret ve işaretçileri hakkında bilgi sahibi olmak, • Uyarı ve işaret levhalarının anlamları hakkında bilgi sahibi olmak, • Genel kalite hakkında bilgi sahibi olmak, • Çevre kuralları hakkında bilgi sahibi olmak, • Temel düzeyde çevre düzenleme ve koruma önlemleri bilgisine sahip olmak, • Tehlikeli ve zararlı atık bilgisine sahip olmak, • Operatör kullanma ve bakım el kitabını tanıma bilgisine sahip olmak, • Emniyet ekipmanını (emniyet kolu, servis ve park freni, geri vites kornası, tepe lambası) kontrol etme bilgisine sahip olmak, • Yetkisi dâhilinde olan işler ile yetkisini aşan işler hakkında bilgi sahibi olmak, • Çalışma yerinin düzenlenmesi ve küçük ölçekte organize edilmesi bilgisine sahip olmak, • Çalışacağı alandaki yeraltı ve yerüstü hatları (elektrik, su, doğalgaz, vb.) hakkında bilgi sahibi olmak, • Operatör koltuğuna oturmadan motorun çalıştırılmayacağı ve dozerin kullanılmayacağı bilgisine sahip olmak, • Dozere binme ve dozerden inme teknikleri bilgisine sahip olmak, • Dozerle çalışmaya başlamadan önce emniyet kemeri bağlama bilgisine sahip olmak, • Dozere operatörden başka kişilerin binmesinin sakıncaları ve yasal yükümlülükleri hakkında bilgi sahibi olmak, • Bakım ve onarım kayıtlarını istenilen nitelikte tutma bilgisine sahip olmak, • İşe başlamadan önce dozerin tüm kontrollerini yapma bilgisine sahip olmak, • Dozerin teknik kapasitesi ve kabin özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak, • Dozerin devrilmesi durumunda uygulanacak prosedür hakkında bilgi sahibi olmak, • Dozerin yağlama noktaları hakkında bilgi sahibi olmak, • Gresörlükleri temizleme ve gres pompasıyla; kullanma bakım el kitabında tarif edilen miktarlarda ve uygun özellikte gres yağı basma bilgisine sahip olmak • Lastik tekerlekli dozerlerin direksiyon boşluğu kontrol bilgisine sahip olmak, • Levye ve pedal boşluk ayarları bilgisine sahip olmak,

- Arızalı dozeri çekme /yürütme prosedürü bilgisine sahip olmak
- Dozerin ileri-geri, yön ve hız seçme vitesleri hakkında bilgi sahibi olmak,
- İş ve çalışma koşullarına göre uygun vites seçme bilgisine sahip olmak,
- Dozerin sistem yağları ve kapasiteleri hakkında bilgi sahibi olmak,
- Dozerdeki motor, aktarma organları ve hidrolik sistem havalandırma supaplarının temizlenmesi hakkında bilgi sahibi olmak,
- Dozerdeki motorun; hava, yakıt, yağlama ve soğutma sistemi hakkında bilgi sahibi olmak,
- Hava filtreleri, kayışlar, antifriz ve akünün kontrolü hakkında bilgi sahibi olmak,
- Basınçlı sıvı kaçaqları hakkında bilgi sahibi olmak,
- Dizel motorları yakıt sisteminde hava alma hakkında bilgi sahibi olmak,
- Yakıt ve hava sistemlerinde biriken suyun ve tortunun boşaltılması hakkında bilgi sahibi olmak,
- Göstergelerin ve ikaz lambalarının anlamı hakkında bilgi sahibi olmak,
- Kumanda kolları, levyeler, pedallar ve butonlar hakkında bilgi sahibi olmak
- Dozerde hidrolik sistem devre elemanlarını tanıma bilgisine sahip olmak,
- Dozerde aktarma organları elemanlarını tanıma bilgisine sahip olmak,
- Dozerin ataşmanları ve uygun ataşmanın seçimi hakkında bilgi sahibi olmak,
- Zemin bilgisine sahip olmak,
- Tesviye yapma bilgisine sahip olmak,
- Arazi temizleme bilgisine sahip olmak,
- Yol açma bilgisine sahip olmak,
- Hendek doldurma bilgisine sahip olmak,
- Malzeme serme bilgisine sahip olmak,
- Zemin gevşetme (riperleme) bilgisine sahip olmak,
- Ağaç ve kaya sökme bilgisine sahip olmak,
- Taş ocaklarında çalışma bilgisine sahip olmak,
- Şev kesme bilgisine sahip olmak,
- Şev eteklerinin temizlenmesi bilgisine sahip olmak,
- Bıçağa uygun açı vererek malzeme aktarma bilgisine sahip olmak,
- Aynada /şevde oluşabilecek göçük, yar, şapka tespiti hakkında bilgi sahibi olmak,
- Dozer ile gece çalışmaları hakkında bilgi sahibi olmak,
- Dozer ile kapalı ortamlarda çalışma bilgisine sahip olmak,
- Dozerin güvenli tırmanış eğimi hakkında bilgi sahibi olmak,
- Dozerin eğimli yüzeyde dönüş manevrası hakkında bilgi sahibi olmak,
- Dozerin ağırlık merkezi ve dengesi hakkında bilgi sahibi olmak,
- Zemine batmış iş makinasını kurtarma bilgisine sahip olmak,
- Dozer ile gerçekleştirilecek kurtarma operasyonları hakkında bilgi sahibi olmak,
- Zemine göre palet ayarı / lastik hava basıncını ayarlama hakkında bilgi sahibi olmak,
- Dozerlerde fren ayarları hakkında bilgi sahibi olmak,

	<ul style="list-style-type: none"> • Dozer bıçak/riper ayarları hakkında bilgi sahibi olmak, • Dozerin yürüyüş mesafesi hakkında bilgi sahibi olmak, • Bıçak, bıçak şase mafsal bağlantı ve palet civatalarının / lastik bijonlarının kontrolü hakkında bilgi sahibi olmak, • Dozerde yapılacak olan kaynak işlerinde akü kutup başlarının sökülmesi hakkında bilgi sahibi olmak • Operatörün onarabileceği arızalar hakkında bilgi sahip olmak, • Dozeri güvenli park ederken; vitesin boşa alınması, bıçağın indirilmesi, frenlerin kilitlemesi ve elektrik şalterinin kapatılması hakkında bilgi sahibi olmak, • İş bitiminde yağ, yakıt ve soğutma sıvısı sızıntı kontrolleri bilgisine sahip olmak, • İş bitiminde yakıt deposunun doldurulması bilgisine sahip olmak, • Arızalı makineye ikaz etiketi asarak başkalarını uyarma bilgisine sahip olmak, • Dozerde meydana gelebilecek arızayı haber verme bilgisine sahip olmak, • Topografların bıraktığı işaretleri okuma bilgisine sahip olmak, • Dozeri treylere bindirme ve indirme esnasında rampanın uygun açıda, sağlam ve temiz olması hakkında bilgi sahibi olmak, • Dozerin nakli esnasında ataşmanların römorka temas etmesi, park freni uygulaması, takozlama ve makinanın treylere bağlanması hakkında bilgi sahibi olmak, • Nakil esnasında egzoz borusunun kapatılması hakkında bilgi sahibi olmak, • Dozerlerin naklinde bıçağı sökerek ayrı bir araçla nakletme bilgisine sahip olmak, • Dozerin uzun süreli depolanmasından önce kereste kaplı düz bir zemine park edilmesi, yağ ve yakıt ikmallerinin yapılması, gres yağlamasının yapılması, paslanmayı engelleyici yağ kullanılması (hidrolik silindir piston kolları v.b yerlerde), akü kutup başlarının sökülmesi, akünün yalıtkan bir malzeme ile kaplanması ve depoya alınması, gaz kolunun stop konumuna alınması, tüm ataşmanlarının yere indirilmesi, tüm levye ve pedalların nötr konuma alınması, park freninin uygulanmaması ve makinanın takozlanarak üzerine branda örtülmesi bilgisine sahip olmak. • Uzun süreli depolanmaya alınmış dozerin tekrar işletmeye hazır hale getirilmesinden önce tüm boşaltma tapalarının açılarak su ve tortularının boşaltılması, tüm kontrol tapa ve kapaklarının açılarak seviye kontrollerinin yapılması gerekiyorsa tamamlanması ve tüm yağlama noktalarının kontrol edilmesi hakkında bilgi sahibi olmak.
BECERİLER	<ul style="list-style-type: none"> • İş sağlığı ve güvenliği önlemlerini alabilmek, risk etmenlerini azaltabilmek, • İşe uygun kişisel koruyucu donanımları kullanabilmek, • Tehlike durumunda acil durum prosedürlerini uygulayabilmek, • Uyarıcı işaret levhaları ile çalışma alanını emniyetli hale getirebilmek, • Çalışma alanının temizlik ve düzenini sağlayabilmek, • Yapılacak iş ile ilgili olarak yetkiliden sözlü ya da yazılı olarak bilgi alabilmek, • Gerekli durumlarda sesli ve ışıklı ikazları kullanabilmek,

- Çalışma sahası işaretçilerinin talimatlarına uyabilmek,
- İşe başlamadan önce genel kontrol ve temizliği yapabilmek,
- Bakım ve kontrol kayıtlarını düzenli olarak tutabilmek, bakım kartını sürekli kabinde bulundurabilmek ve uygun şekilde muhafaza edebilmek,
- Operatör kullanma ve bakım el kitabı talimatlarını uygulayabilmek,
- Dozerde meydana gelen arızaları ilgili kişilere haber verebilmek,
- Dozerin günlük bakımını ve kontrolünü yapabilmek,
- Yürüyüş takımlarının günlük kontrol ve bakımlarını yapabilmek,
- Yer altı ve yer üstü hatlara dikkat ederek çalışabilmek,
- Tehlike durumunda önlem alabilmek,
- Bıçak/riper, bıçak şase mafsal bağlantı pim ve palet civatalarının kontrol ve değişimini yapabilmek,
- Motor yağlama, yakıt, soğutma, hidrolik ve elektrik devre elemanlarının kontrolünü yapabilmek,
- Motor yağlama, yakıt, soğutma, hidrolik ve elektrik devre elemanların basit arızalarını giderebilmek,
- Kayış gerginlik kontrolünü ve ayarını yapabilmek,
- Hava filtre elemanlarını temizlemek ve değiştirebilmek,
- Akünün kontrolünü ve bakımını yapabilmek,
- Yakıt ve hava sistemlerinde biriken suyu ve tortuyu alabilmek,
- Sızıntı durumunda gerekli müdahaleyi yapabilmek,
- Dozerin sistem yağlarını, soğutma sıvısını ve yakıt seviyelerinin kontrolünü yapabilmek ve gerekli ise tamamlayabilmek,
- Dozerde yapılacak olan kaynak işlerinde akü kutup başlarını sökebilmek,
- Dozerdeki motor, aktarma organları ve hidrolik sistem havalandırma supaplarını temizleyebilmek,
- Dozerin gres ile yağlanacak noktalarını bilmek,
- Gresörlükleri temizleme, gres pompasıyla kullanma ve bakım el kitabında tarif edilen miktarlarda uygun özellikte gres yağı basabilmek,
- Dozerin motorunu çalıştırmak ve motorun ısınmasını bekleyebilmek,
- Dozer sistemlerini (hidrolik ataşman, şanzıman, dönüş kompartmanı vb.) işe hazır hale getirebilmek için ısınmasını sağlayabilmek,
- Motordan veya aktarma organlarından gelen sesleri dinleyebilmek, ses farklılığını anlayabilmek, normal olmayan sesleri yetkiliye haber verebilmek,
- Göstergeleri, ikaz lambalarını ve monitördeki bilgileri okuyabilmek ve gerekli tedbirleri alabilmek,
- Çalışacağı zemine göre palet gergi ayarını yapabilmek,
- Bıçağın/Riperin açısı ve kazma derinliğini ayarlayabilmek,
- Lastik tekerlekli dozerlerin direksiyon boşluğu kontrolünü yapabilmek,
- Levye ve pedal boşluk ayarlarını yapmak veya yaptırabilmek,
- Dozerin ileri-geri, yön ve hız viteslerini kullanabilmek,
- İş ve çalışma koşullarına göre uygun vites seçebilmek,
- Arızalı dozeri çekme /yürütme prosedürünü uygulayabilmek,
- Topografların bıraktığı işaretleri okuyabilmek,

- Yer altı ve yer üstü hatlara dikkat ederek çalışabilmek,
- Çalışma sahasındaki işaretçinin talimatlarına uyabilmek,
- Dozeri eğimli arazide güvenli kullanabilmek,
- Tehlike anında soğukkanlılığını koruyarak gerekli önlemi alabilmek,
- Aynada /şevde oluşabilecek; yar, şapka ve zeminde oluşabilecek göçük tespitini yapabilmek ve gerekli tedbirleri alabilmek,
- Basit arızaları giderebilmek,
- Emniyet ekipmanı (emniyet kolu, servis ve park freni, geri vites kornası, park ve tepe lambası vb.) kontrolünü yapabilmek,
- Dozeri treylere bindirebilmek ve indirebilmek,
- Dozerle tesviye yapabilmek,
- Dozerle arazi temizleme yapabilmek,
- Dozerle yol açabilmek,
- Dozerle hendek doldurma işi yapabilmek,
- Dozerle malzeme serebilmek,
- Dozerle zemin gevşetme (riperleme) yapabilmek,
- Dozer bıçağını kullanarak kaya ve ağaç sökme işini yapabilmek,
- Dozer bıçağına uygun açı vererek şev kesebilmek ve şev eteklerini temizleyebilmek,
- Dozer bıçağına uygun açı vererek malzeme aktarma işini yapabilmek,
- Dozer ile gece çalışmaları yapabilmek,
- Dozer ile zemine batmış iş makinasını kurtarabilmek,
- Dozer ile diğer iş makinalarını itmek veya çekebilmek,
- Dozere eğimli yüzeyde emniyetli dönüş manevrası yaptırabilmek,
- Dozerlerde fren ayarlarını yapabilmek,
- Birlikte çalışacağı iş makine operatörleri ile koordineli çalışabilmek,
- Nakil esnasında ataşmanları römorka temas ettirebilmek, park freni uygulayabilmek, takozlayabilmek ve dozeri treylere bağlayabilmek,
- Dozerin nakli esnasında, egzoz borusunu uygun şekilde kapatabilmek,
- İş bitiminde dozerin kontrolünü yapabilmek,
- İş bitiminde kırık, çatlak, yağ, yakıt ve su sızıntı kontrollerini yapabilmek,
- İş bitiminde yürüyen aksamların kontrolünü yapabilmek,
- İş bitiminde dozeri düz zemine park edebilmek,
- Park sonunda, vitesin boşa alınması bıçağın ve riperin indirilmesi, frenlerin kilitlemesi ve elektrik şalterinin kapatılması işlemlerini yapabilmek,
- Yakıt ikmalini yapabilmek,
- Dozerin uzun süreli depolanmasından önce kereste kaplı düz bir zemine park edebilmek, yağ ve yakıt ikmallerini yapabilmek, gres yağlamasını yapabilmek, paslanmayı engelleyici yağları kullanabilmek (hidrolik silindir piston kolları v.b yerlerde), akü kutup başlarını sökebilmek, aküyü yalıtkan bir malzeme ile kaplayabilmek ve depoya alabilmek, gaz kolunu stop konumuna alabilmek, tüm ataşmanları yere indirebilmek, tüm levye ve pedalları nötr konuma alabilmek, park frenini uygulamayarak makinayı takozlamak ve üzerine branda örtebilmek,

	<ul style="list-style-type: none"> Uzun süreli depolanmaya alınmış dozerin tekrar işletmeye hazır hale getirilmesinden önce tüm boşaltma tapalarını açarak su ve tortularını boşaltabilmek, tüm kontrol tapa ve kapaklarını açarak seviye kontrollerini yapabilmek, gerekiyorsa tamamlayabilmek ve tüm yağlama noktalarını kontrol edebilmek. 	
YETKİNLİKLER	<ul style="list-style-type: none"> Dozerin yapacağı işler ile ilgili amirinden aldığı bilgileri doğru uygulayabilmek, Birlikte olduğu diğer personellerle uyumlu çalışabilmek, Mesleğiyle ilgili gelişmelere uyum sağlayabilmek, Çalışılan zeminde hataları belirleyebilmek, önleyici veya düzeltici çözümler getirebilmek, Yetkilinin gözetimi altında düzenli çalışabilmek, Karşılaştığı basit sorunları kendi başına çözebilmek, Yakıt tasarrufu için gerekli tedbirleri uygulayabilmek, Çevreye karşı duyarlı olabilmek, Trafiğin yoğun olduğu yerlerdeki çalışmalarda insanların etkilenmesini asgari düzeye indirebilmek, Zamanı iyi kullanabilmek, Tehlike durumunda önlem alabilmek, Tehlike anında soğukkanlılığını koruyarak gerekli refleksi gösterebilmek, Bilgilerini altındaki elemana aktarabilmek. Verilen işi düzenli, iş akışına uygun, ekonomik ve verimli yapabilmek. 	
17)	ÇALIŞMA ORTAMI VE KOŞULLARI	
Dozer Operatörü (Seviye 3) çalışmalarını genellikle kabin içerisinde yürütür. Zaman zaman tünel, maden ocakları gibi kapalı alanlarda da çalışabilir. Çalışma ortamı tozlu ve gürültülü olabilir. İş öncesi ve iş bitiminde yöneticiler, diğer çalışanlar/operatörler ve makine bakımcıları ile iletişim halindedir. Operatör vardiya usulü, esnek mesai zamanlarında çalışır.		
18)	YETERLİLİK İÇİN UYGULANACAK SINAV VE DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN BİLGİLER	
A) SINAV VE DEĞERLENDİRME ARAÇLARINA İLİŞKİN BİLGİLER		
	Teorik ölçme araçları	Performansa dayalı ölçme araçları
Değerlendirme Araçları	(T1) Çoktan seçmeli test	(P1)Dozer ile ilgili bilgiler sözlü olarak, iş makinesi ile yapılacak kazı ve yükleme işlemleri ise uygulama çalışması ile ölçülür.
Değerlendirme Materyalleri	50 soru	Sınavın sözlü olarak yapılacak bölümünde en az 10 soru sorulur. Zeminin tesviye, malzeme serme, şev kesme, yarma ve dolgu uygulaması gibi uygulama süreç ve sonucunu kapsayan becerileri değerlendirilir.
Puanlama	Her soru eşit puan	Aday uygulama yaparken bilgi, beceri ve yetkinlikleri izlenerek değerlendirilir. Sınavda yapılması istenen işlemin doğruluğu ve yapılabilirliğinin aktarılması değerlendirilir.

Başarı Ölçütü	En az %70 başarı sağlanması.	Sözlü sınavdan en az %70; uygulama sınavından ise en az % 80 oranında başarılı olunması gerekir.
Gerekli Görülen Diğer Şartlar	Teorik sınav; uygulama alanı dışında, sakin bir ortamda, tek seansta, ara verilmeksizin gerçekleştirilir. Sınav süresi 1 saattir. Değerlendirmede yanlış cevaplar dikkate alınmayarak puanlama doğru cevaplar üzerinden yapılır.	Sınav süresi, uygulama örneği işlem için belirlenen standart süreyi aşmamalıdır.
Sınav ve Değerlendirme Araçlarıyla İlgili Diğer Koşullar	Teorik ve uygulama sınavının her ikisinden de başarılı olma şartı aranır. Teorik bölümden başarısız olan adaylar (performans) uygulama sınavına giremez. Sınavların uygulama bölümünden başarısız olan kişi bir yıl içinde başarısız olduğu bölümden yeniden sınava girebilir. Bir yıl içerisinde bu hakkını kullanmadığı takdirde yeniden her iki sınava girmek zorundadır.	
B) DEĞERLENDİRİCİ ÖLÇÜTLERİ		
Değerlendiricilerin aşağıdaki alternatiflerden en az birini sağlıyor olması gerekmektedir:		
<ul style="list-style-type: none"> • Öğretim görevlisi, makina mühendisi, makine / iş makinaları teknikeri veya teknik öğretmen en az 5 yıl deneyim sahibi olmak. • İlgili alandaki meslek lisesinden mezun olup iş makinalarında en az 10 yıl süreyle çalışmış olmak. 		
19)	YETERLİLİK BELGESİNİN GEÇERLİLİK SÜRESİ	Yeterlilik belgesinin süresi, belgenin düzenlendiği tarihte başlar. Belge, dozer operatörlüğü işinde 5 yıl içerisinde en az 24 ay çalışmak şartı ile 5 yıl süresince geçerlidir.
20)	BELGE SAHİBİNİN GÖZETİMİNDE UYGULANACAK PERFORMANS İZLEME METODLARI VE BELGE SAHİBİNİN GÖZETİM SIKLIĞI	Belgenin geçerlilik süresi içerisinde belge sahibinin işini 2 yıldan fazla ara vermeden sürdürdüğünü ve yeterliliğin şartlarına uygun olarak çalıştığını doğrulamak amacıyla işyerinden/işverenden en az bir kez yazılı veya sözlü bilgi istenir.
21)	GEÇERLİLİK SÜRESİ DOLAN BELGELERİN YENİLENMESİNDE UYGULANACAK DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ	Belgenin iptalini gerektirecek bir durum oluşmaması ve belge geçerlilik süresi boyunca kişi ile ilgili belgelendirme kuruluşuna performansla ilişkin şikâyet gelmemiş olması durumunda dozer operatörü fiili olarak çalışmasını belgelendirdiğinde, belgenin süresi 5 yıl daha uzatılır. Uzatma süresi bittikten sonra (ilk sınavın yapıldığı tarihten 10 yıl sonra) teorik ve uygulamalı sınav yapılır.
22)	YETERLİLİĞİ GELİŞTİREN KURULUŞ(LAR)	TÜRKİYE İNŞAAT SANAYİCİLERİ İŞVEREN SENDİKASI (İNTES)
23)	YETERLİLİĞİ DOĞRULAYAN SEKTÖR KOMİTESİ	İNŞAAT SEKTÖR KOMİTESİ
24)	MYK YÖNETİM KURULU ONAY TARİHİ VE SAYISI	02/11/2011 – 2011/73

EKLER:**EK1: Terimler, Simgeler ve Kısaltmalar**

ATAŞMAN: Dozerin üzerinde bulunan ana ekipmanı dışında farklı iş yapmaya yarayan, takılan ve sökülebilen ekipmanı,

BAKIM KARTI (KÜNYE): Dozerin özelliklerinin, yapılan periyodik bakımların, arızaların, arızanın kim tarafından nasıl giderildiğinin vb. kayıtların yapıldığı formlardan oluşan kart ya da kartları,

BİÇAK: Malzemeyi kazıyan, iten ve seren, bıçak gövdesi ve uç bıçaklardan oluşan makine ekipmanını,

CER DİŞLİSİ: Güç aktarma gurubunun son elamanı olan, hareketi yürüyüş zincirine aktaran son parçayı,

FİLTRE: Yağ, yakıt, hava sisteminde bulunan ve özellikleri ile yağ, yakıt ve havanın temizliğini sağlayan elemanı,

FREN KİLİT KOLU: Park durumunda fren pedallarını kilitleyen kolu,

HAMUD: Bıçak grubunu dozerin ana gövdesine bağlayan, döner bağlantı parçalarını ve kollarını üzerinde bulunduran grubu,

HİDROLİK MOTOR: Basınçlı hidrolik yağ ile çalışan, bir makine parçasını sağa veya sola dönüş hareketi ile ileten, hidrolik enerjiyi mekanik enerjiye çeviren ekipmanı,

HİDROLİK POMPA: Hidrolik sisteme basınçlı ve istenen debide yağ göndererek, sistemdeki diğer ekipmanın çalışmasını sağlayan, mekanik enerjiyi hidrolik enerjiye dönüştüren ekipmanı,

ISCO: Uluslararası Standart Meslek Sınıflamasını,

İSTİKAMET TEKERİ: Yürüyüş zincirine yataklık yaparak zincir ve palet grubunun doğru yönlenmesini sağlayan yürüyüş sistemi elemanını,

KARTER HAVALANDIRMASI: Motor yağının ısınmasından dolayı oluşan sıkışmış gazların karterden atılmasını sağlayan, üzerinde basınç havalandırma filtresi ve valfi bulunduran dizel veya benzinli motor elemanını,

KİŞİSEL KORUYUCU DONANIM (KKD): Çalışanı, yürütülen işten kaynaklanan, sağlık ve güvenliği etkileyen bir veya birden fazla riske karşı koruyan, çalışan tarafından giyilen, takılan veya tutulan tüm alet, araç, gereç ve cihazları,

PALET: Bazı inşaat iş makinelerinin her türlü arazide yol almasını sağlayan, iki yanındaki tekerleklerini içine alan, çelik yürüyüş takımını,

RİPER: Zemini derin kazmaya ve sert zeminleri kazarak gevşetmeye yarayan kazıcı ekipmanı,

TURBO ŞARJER: Dizel motorun egzoz gazı hızı ile çalışan ve motora yanma havası girişini artırıp daha fazla yakıtın yanmasına neden olarak motor gücünün artmasını sağlayan ekipmanı,

UÇ BİÇAKLARI: Bıçak gövdesini aşınmaya karşı koruyan, kazma esnasında kazılan yüzeyele temasta olan, değiştirilebilen, aşınmaya dayanıklı, çelik döküm veya çelik levhalardan üretilen plakaları,

YÜRÜYÜŞ MAKARASI: Yürüyüş şasesi ile yürüyüş zinciri arasında çalışarak, yürüyüş zincirine yataklık yapan ve zincire gelen yükü üzerine alan özel profilli makarayı,

ifade eder.

EK 2: Yeterliliği Oluşturan Yeterlilik Birimlerine İlişkin Tablo

YETERLİLİK BİRİMİNİN ADI VE KODU	Dozer Operatörlüğü Mesleğinde İş Sağlığı ve Güvenliği	Dozer Operatörlüğü Mesleğinde Genel Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerisi
SEVİYESİ	3	3
KREDİ DEĞERİ	-	-
İÇERDİĞİ ÖĞRENME ÇIKTILARI		
BİLGİLER	<ul style="list-style-type: none"> • İş sağlığı ve güvenliği konusundaki yasal gereklilikler bilgisine sahip olmak, • İş sağlığı ve güvenliği koruma ve müdahale araçları hakkında bilgi sahibi olmak, • Temel ilk yardım bilgisine sahip olmak, • Acil durumlarda izlenecek adımlar konusunda bilgi sahibi olmak, • Yangına müdahale teknikleri ve yangın söndürücüleri kullanma bilgisine sahip olmak, • Uyarı ve işaret levhalarının anlamları hakkında bilgi sahibi olmak, 	<ul style="list-style-type: none"> • Dozerin teknik özellikleri bilgisine sahip olmak, • Çalışma yerinin düzenlenmesini ve küçük ölçekte organize edilmesi bilgisine sahip olmak, • Temel düzeyde çevre düzenleme ve koruma önlemleri bilgisine sahip olmak, • Çalışacağı saha ve zemin kontrol bilgisine sahip olmak, • Çalışacağı zemine göre bıçağın seçimi ve konumu bilgisine sahip olmak, • Ataşmanları sökme ve takma bilgisine sahip olmak, • Dozer ve ekipmanların kontrolü bilgisine sahip olmak, • Dozeri çalıştırma- durdurma bilgisine sahip olmak, • Karşılaştığı basit arızaları tanıma ve giderme bilgisine sahip olmak, • Çalışacağı zemine göre lastik hava basıncı ve palet ayarı yapma bilgisine sahip olmak, • Çalışacağı zemini uygun çalışma ortamına getirme bilgisine sahip olmak, • Dozerin ikaz ve gösterge kontrol bilgisine sahip olmak, • Dozer ilk hareket bilgisine sahip olmak, • Emniyet ekipmanları kontrol bilgisine sahip olmak, • Hidrolik sistem devre elemanlarının kontrol bilgisine sahip olmak, • Dizel motor sistemlerinin kontrol bilgisine sahip olmak, • Bıçakların aşınma plakalarının kontrol bilgisine sahip olmak, • Yürüyüş takımlarının günlük kontrol ve bakımları bilgisine sahip olmak, • Bakım ve makine kartına kayıtları tutma bilgisine sahip olmak, • Dozer nâkili hakkında bilgi sahibi olmak, • Topografların bıraktığı işaretleri okuma bilgisine sahip olmak, • Zeminin tesviye, malzeme serme, şev kesme, yarma ve dolgu bilgisine sahip olmak.

EK 2: Yeterliliği Oluşturan Yeterlilik Birimlerine İlişkin Tablo (Devam)

YETERLİLİK BİRİMİNİN ADI VE KODU	Dozer Operatörlüğü Mesleğinde İş Sağlığı ve Güvenliği	Dozer Operatörlüğü Mesleğinde Genel Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerisi
SEVİYESİ	3	3
KREDİ DEĞERİ	-	-
İÇERDİĞİ ÖĞRENME ÇIKTILARI		
BİLGİLER (Devam)		<ul style="list-style-type: none"> • İş makinası itme ve çekme bilgisine sahip olmak, • Birlikte çalışacağı iş makineleri ile koordineli çalışma bilgisine sahip olmak, • İş bitiminde dozerin kontrolü bilgisine sahip olmak, • Park etme prosedürleri bilgisine sahip olmak, • Ripperleme bilgisine sahip olmak • İş makinasını itmek ve çekebilmek, • Araç kurtarma bilgisine sahip olmak • Uzun süreli depolama prosedürleri bilgisine sahip olmak.
BECERİLER	<ul style="list-style-type: none"> • İş sağlığı ve güvenliği önlemlerini alabilmek, risk etmenlerini azaltabilmek, • İşe uygun kişisel koruyucu donanımları kullanabilmek, • Tehlike durumunda acil durum prosedürlerini uygulayabilmek, • Çalışma alanının temizlik ve düzenini sağlayabilmek, 	<ul style="list-style-type: none"> • Dozer ve ekipmanlarını kontrol edebilmek, • Çalışacağı alana göre dozer ataşmanlarını sökebilmek ve takabilmek, • Karşılaştığı basit arızaları giderebilmek, • Dizel motor sistemlerini kontrol edebilmek, • Çalışacağı zemine göre lastiklerin hava basıncı veya palet gergi ayarını yapabilmek, • Zemini, çalışmaya hazır hale getirmek için gevşetilmesini (riperlemeyi) sağlamak, • Yakıt tankında oluşan suyu boşaltmak, • Yürüyüş takımlarının günlük kontrol ve bakımlarını yapabilmek, • Dozerin naklini yapabilmek, • Topografların bıraktığı işaretleri okuyabilmek, • Zeminin tesviye, malzeme serme, şev kesme, yarma ve dolgusunu yapabilmek, • Dozeri itmek ve çekebilmek, • Birlikte çalışacağı iş makineleri ile koordineli çalışabilmek, • İş bitiminde makinanın kontrolünü yapabilmek, • Park etme prosedürlerini uygulayabilmek, • Uzun süreli depolama prosedürlerini uygulayabilmek.
YETKİNLİKLER	<ul style="list-style-type: none"> • Tehlike durumlarında önlem alabilmek, • Anlık tehlikelere karşı karar verme ve refleks yeteneğine sahip olmak, 	<ul style="list-style-type: none"> • Karşılaştığı basit sorunları kendi başına çözebilmek, • Çevreye karşı duyarlı olabilmek, • Makine teknolojisindeki gelişmeleri takip edebilmek, • Üst kademelerin iş ile ilgili talimatlarını algılayabilmek,

EK 2: Yeterliliği Oluşturan Yeterlilik Birimlerine İlişkin Tablo (Devam)

YETERLİLİK BİRİMİNİN ADI VE KODU	Dozer Operatörlüğü Mesleğinde İş Sağlığı ve Güvenliği	Dozer Operatörlüğü Mesleğinde Genel Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerisi
SEVİYESİ	3	3
KREDİ DEĞERİ	-	-
İÇERDİĞİ ÖĞRENME ÇIKTILARI		
YETKİNLİKLER (Devam)	<ul style="list-style-type: none"> • Üst kademelerin gözetimi altında düzenli çalışabilmek, • Çalışma sürecinde organizasyon yapabilmek, • İş hatalarını belirleyebilmek, önleyici veya düzeltici çözümler getirebilmek, • Diğer iş makine operatörleri ile koordineli çalışabilmek, • Bilgilerini altındaki elemana aktarabilmek Verilen işi düzenli ve iş ahlakına göre yapabilmek.	